

حیات

همانده د اتمانیه . دیار د اها مور هیات قاتلم ...
- نیمه -

نهمه سی هر پرده 15 غرو شرد .
سنه لکی پوسته ایله 7,5 لیرا .
(اجنې ملکتر ایچین 7,5 دولار) .

ابونه : اعلان ایشاری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایدیلیر .
بازی ایشارنک مرجی آنقره مرزیدر .

اداره مرکزی :
آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکی یانده کی دائرة
استانبول بوروسی :
آنقره جاده سنده 87 نومروده
دائرة مخصوصه

4 نجی جلد

آنقره ، 13، ایلول ، 1928

صافی : 94

مصاحبه :

اوقسفوردده 17 نجی مشرقی قونفره سی

وبو صورتله شعبه لک عددی حقیقته اون بر اولدی . بو شعبه لرده اوقونان تدقیقنامه لک عددی ده بالخاصه دقته شایاندر : برنجی شعبه ده 27 ، ایکنجی شعبه ده 22 ، اوچنجی شعبه ده 20 ، دردنجی شعبه ده 7 ، بشنجی شعبه ده 22 ، آلتنجی شعبه ده 34 ، آلتنجی شعبه نك ایکنجی قسمنده 24 ، اوچنجی قسمنده 26 ، یدنجی شعبه ده 20 ، سکزنجی شعبه ده 33 ، دوقوزنجی شعبه ده 27 راپور اوقونوب مناقشه ایدیلدی . بو صورتله قونفره ده هان هان 250 یه یاقین تدقیقنامه موضوع بحث اولدی . قونفره نك ضبطنامه لری انتشار ایتدیکی زمان ، اوقسفورد قونفره سنده نه بویوک بر فعالیت کوستریلیدیکی پک ای آ کلاشیلا جقدر . بوراپورلر آراسنده هپسنک عین قیمت واهمیتده اولمادیکی پک طبیعیدر ؛ آراده صیراده چوق بسیط ، اهمیتز شیلر اوقوندیگی ده اولیوردی . فقط معروف متخصصلر طرفندن یاپیلان پک مهم تدقیقات یاننده ، اونلر اساساً مسکوت قالیور ، هیچ نظر دقتی جلب ایتمدهن کچوب کیدیوردی . قونفره یه بلجیقا ، انکلتره ، دانمارقه ، مصر ، فرانسه ، آلمانیا ، ماجارستان ، ایتالیا ، ژاپونیا ، هوللندا ، نورووچ ، ایران ، پولونیا ، پورتکیز ، اسوچ ، تورکیا ، آمریکا دولتلیله پالاق رسمی مرخصلر کوندرمک صورتیه اشتراک ایتشاردی . دارالفنونلر آراسنده انکلتره نك برچوق دارالفنونلری ، آلمانیا نك اون ایکی دارالفنونی آیری

اعضا طوپلانندی . قونفره حقیقه « بین الملل » بر ماهیت آلدی . بین الملل علمی قونفره لرده بوقدر چوق اعضانک اجتماعی ، اولدجه نادر بر حا دته در . مثلاً 1923 ده پارسده طوپلانان بین الملل تاریخ ادیان قونفره سنه آنجاق 250-200 قدر اعضا اشتراک ایتشدی .

قونفره ابتدا دوقوز شعبه یه آریلشدی :
I — عمومی قسم (آنروپولوژی ، اتنوگرافی ، قبل التاريخ آرکه اولوژیسی ، مقایسه لی میتولوژی وخلقیات)

II — آثوریات و اوکا متعلق ساحه لر ؛ اسکی الجزیره واسکی آنادولو .

III — مصر و آفریقا .

IV — مرکزی و شمالی آسیا ، تبت .

V — اقضای شرق ، هند چینی ، ماله زیا ، پولینه زیا .

VI — اسکی هند ، یکی هند ، سیلان ، ایران ، ارمنی ، قافقاسیا .

VII — عهدعتیق ، عبرانی و آرامی تدقیقاتی .

VIII — اسلام و تورک لسان ، تاریخ ادبیات ، الخ ... لری .

IX — شرق صنعتی .

قونفره یه اشتراک ایده نلرک عددی ایلك تخمیندن فضله اولدیگی کبی ، قونفره ده اوقونمق اوزره حاضر لانان تدقیقنامه لک مقداری ده پک چوق اولدیغندر ، هیئت ترتیبیه ، اساساً چوق کنیش اولان آلتنجی شعبه یی اوچه آیردی .

ایلك بین الملل مستشرقلر قونفره سی 1873 ده پارسده طوپلامشدی . اوندن صوکر ، صیراسیله 1874 ده لوندره ده ، 1876 ده سن پترسبورغده 1878 ده فلورانسده ، 1881 ده برلینده ، 1883 ده لیون ده 1886 ده ویانه ده ، 1889 ده استوقهولمده ، 1892 ده لوندره ده 1894 ده جنوره ده ، 1897 ده پارسده ، 1899 ده روماده ، 1902 ده هامبورغده ، 1905 ده جزایر ده ، 1908 ده قونپهاغده ، 1912 ده آتنده اون آلتی قونفره طوپلانندی .

استوقهولم قونفره سنه مرحوم احمد مدحت افندی ، صوک آتنه قونفره سنه ده مرحوم احمد حکمت بک حکومت ممثلی اولارق اشتراک ایتشاردی . دیگر قونفره لره عثمانلی حکومتنک اشتراک ایدوب ایتهدیکینی بیلیمورم .

آتنده کی قونفره ده مستقبل اجتماعک 1915 ده اوقسفوردده اولماسی قرار لاشدیرلشدی . جهان حربی و اونی تعقیب ایدن بر چوق حادثه لر ، بوقونفره نك آنجاق 1928 ده طوپلانیه بیلیمه سی انتاج ایتدی . اوقسفوردده کی « هند تدقیقاتی انستیتوسی » قونفره نك ترتیبی وظیفه سی در عهد ایده رک اکثریسی اوقسفورد دارالفنوننک شرق تدقیقاتیه متوغل پروفیسورلرندن مرکب بر عمومی قومیه ، برده فعال هیئت تشکیل ایتدی . بوهیئتک فعالیتی ، بویوک بر موفقیته تئوج ایتیش صایلا . بیلیر : چونکه ، اوقسفوردده طوپلانان قونفره یه بر چوق حکومتلر ، دارالفنونلر ، آقاده میلر علمی جمعیتلر رسماً اشتراک ایتدیلر ، 600 قدر

تمیل صنعتیہ ہجیانلرک هرودی

صنعت بختری

کبی تمایشایله فضلہ آلیشقانلانی اولایان مملکتلره مخصوص دکلدی ، و آقتورک ویرہجکی هیجانلرک حدودینی طاشیردینی هررده بویله خطابلره بویله معاملہلره معروض قالماسی پک ممکن و واقعدز . نته کیم عین حاله ، صحنه تاریخنه اک اسکی فصللری یازدیرمش اولان ایالتیاده بیلہ شاهد اولدم . زومادن شمندوفرله ایکی بچق ، اوچ ساعتده کیدیلن (ویتهربو) اسمنده برقصه واردکره ، میدانلرینی تربین ایدن کوزهل وتاریخی چشمه لردن دولایی وسطی ایالتیاده زیارتی توصیه اولونان یرلردن معدوددر . روماده کچیردیکم قیش اثناسنده ؛ کوچوک بر ایالتیان شهرینک حیاتی حقندهده بر فکر حاصل ایتک اوزره اوراده برقاچ کیجه قالمش ، و بو کیجه لرک برنده ، بر ایکی اویون ویرمک اوزره قصه بیه اوغرامش اولان بر تروپک بر اویوتی سیر ایتک اوزره تیاترویہ کیتمشدم . بو درت پردہ لک ، وقعه سی بر کویده کچن واشخاصی غایتله کثیر بز اویوندی . فقط بونلر آراسنده بر دانہ سی اویله خاش ، اویله غدار ، همده اوقدر مدہش بر حیلہ کاردی که ، هرپردہ نہایتندہ اشخاص تماشادن بر قسمی یرلره سیریلش بولونویوردی . نہایت صوک پردہده صوک قوربانلرده موحش فریادلرله ومدید اشککجه لردن صوکره جان ویرنجه ، آرتق خلق عصیان ایتدی . وطاشقین برغلیان وتهورایمچنده ، یومروقلر صیقیلہرق تہیدیلر صاورولورکن ، پردہ برآزده استعجال ایلہ ایندیریلدی .

واقعا دینہ بیلیرکه ، صنعتکارک غایہ سی تمیل ایتدیکی وقعه نیک حقیقی اولدینہ تماشا کری ایناندرمقدر . بر قاتل رولی اوینیان آقتور قارشیمزده بو قاتلک کرچکدن موجود بولوندینہ بزق اقناع ایدرسه ، جدآ موفق اولمش عد ایدیلہ لیدرہ بناء علیہ صحنہده کی آقتورک بر جانی وقاتل ظن ایدلدیکی ، خلکک هیجان واضطرانیدن عصیان ایدرک وظیفہ تأدیبیہ ی ایفا ایتک اوزره حقیقتده سادهجه بررول اوینیان مملک اوزرینہ هجوم ایتک ایستہدیکی زمان ، بو اویونچی موفیتنک حداعظمیسنه ایریشمش دیمکدر .

بو نقطہ نظر اوکنده شو ققرہ یی خاطر ایلم : آدامک بری بریرده اوطورورکن ، ایجری کیرن برینی مجلسده کیز اویله بویوک رشوق ومحبته استقبال ایدرلرکه ، اوتہ کی یاننده کیلرہ سورار :

— کیم بو؟ نیچون بوقدرسه ونیجلہ قارشیلانیور ؟
— هیچ قارشیلانماز اولورمی؟ برمایون تقلیدی یاپارکه کورسہک شاشارسک !

— اویله ایسه مامونک کندیسکی کلسہ کیم بیلیر ناصل استقبال ایدہ جکسکز !
ظن ایدیورمکه هیچ برشی ، فنک کشفیات اخیرہ سندن بریلہ مایونفرہ یکی وخصوصی برقیمت اضافه ایتہ سندن چوق اولدومش اولدیغی استطراداً

بابامله ددہمک دنیایہ کلش اولدقلری بروسهده ، حرم طرفی کندی کندینہ بیقیلان وسلاملق قسمی بابامک اختیار دادیسی طرفندن اشغال ایدیلن بویوک ویران براومن واردی . هرسنه نک ایلک ویا صوک بهارنده اورایہ کیدہرک بر ، بر بچق آی اوطوروردق . یدی یاشنده بیلیمکه وارمیدم . تمیل صنعتک بکا ویردیکی ایلک خاطرہ وایلک هیجانی ، جدمله پدزمک دوغدقلری او شهرده ، کشیش داغناک ایتکلرندہ کی . اطرافی تختہ پردہ لرله قاپاتیلمش - برعرصهده ، وینہ تختہدن یاپیلمش بر صحنه اوکنده آلدیم . اوینانان اویونک اسمنی شیمدی خاطر لامیورم . بلکہ هیچ فرقده ایتہ مشدم . لاکن برنجی رولی یاپان آقتور ، غالباً آکسانیان اسملی برارمنی ، قالین وطنان سسی ، قورقونج باقیشلری واورکونج طورلریله حالا کوزومک اوکندهدر . ضعیفلری اویله غدارانه وقوتیلری اویله خاطرہ کلز حیلہ لرله محو وقهر ایدیوردی ، وبرکره غالب کلنجه قوربانلرینہ قارشق اوقدر آلتاچه سندن محقر وظالم داورانیوردی که ، سیرجیلر آراسنده یومروقلرینی صیقہرق باغریشانلر یاخودده آغلایانلرچوقدی . نہایت قدر قالامادم : کوزلرمدن آقان یاشلرله یوزم ایصلاق ، هیجان واضطرانیدن بیتکین برحاله بنی کوتوردیلر . صوکره خبر آلدیم که ، متعاقب تمیللرک برنده ، آقتورک بو ظالمانہ جنایتلرینہ فضلہ سیکیرلہنن بر قاچ دلقانلی کندیسکی دوکجهک اولمشلر ؛ اوقدر سیکیرلہنمشلر . بونی اوکره نجه دوکده دکالرینہ ، همده کیکلرینی قیرہجق قدر دوکده دکالرینہ یانمشدم .

علاوه ایدہمکه م بو تلقیلر ، ساده مملکتیمز فقط اونی استخلاف ایدن اوچنجی هنری داها خفیف مشربانه شعرلری سه وهردی .

رونسار ، سائر پلہ یاد شاعرلری کی ربابی نوعده موفق اولمشدر . «فرانسیاد» اسمنی ویردیکی داستان ، شکل وموضوع اعتباریلہ برخطادر . آله کساندرہ کی کندی احیا ایتدیکی حالده بونده اون هجالی مصرعی قولانمشدر که داستانی شعرله قابل تألیف دکلدی ، موضوع اولارق خلکک علاقہ دار اولامایاجنی مجهول قهرمانلر انتخاب ایتمش ، داستانی رومانندن تفریق ایدہمہ مشدر . برشاعر ، علمی مزاجنه خادم قیلمق مجبوریتندہ ایکن رونسار مزاجنی معلومات فروشلفه خادم قیلمش ، آنیجاق تصادفاً مزاجنه موافق بر موضوع بولدینی زمانلر کندیسکی شاعرلکک یوکسک پایہ لرینہ ایصال ایدن اثرلر وجوده کتیرمشدر .

اوندن صکره پلہ یادک آک رقیق شاعری ژواکیم دوبہلہدر . روماده ایکن وطن حسرتی افاده ایتدیکی سونه فرانسیز ادبیاتنه برآز علاقہ سی اولان هرکسک حائظه سندهدر .

صنعتیہ سامی

براصطفایہ تابع اولارق اون بدنجی عصرده آک یوکسک درجہ کمالی بولدی .

بوصورتلہ پلہ یاد ، قلاسیقلره یول آچمش ، آلسنہ عتیقه نک تحصیلنی ، ادبی نوعلرک تمجدینی قبول ایتدیرمش اولیوردی . فقط قلاسیکلر نانکورلک ایتدیلر ، بونی تقدیر ایدہمدیلر . بویوک منقد ، «پارناسک واضع قانونی» عنوانی احراز ایدن بوالو ، رونسار حقنده شو مطالعهده بولونور : «باشقا بر اصول اتخاذا ایدہرک هرشیئی تنظیم ایدرکن هرشیئی قاریشدیردی ، کندینہ کوره برصنعت ایجاد ایتدی . واقعا اوزون مدت حسن شهرته مظهر اولدی . فقط فرانسیزجه یی لاتین و یونان شیوه سیلہ تکلم ایدن موزی ، متعاقب دورده غریب بر تحول ایلہ بوتون معلومات فروشانہ وطمطراقلی الفاظک ترک ایدیلہ یکنہ شاهد اولدی . بومرور شاعرک اوقادار یوکسکدن سقوطی ، خلقلرینی اعتداله سوق ایتدی .»

واقعا رونسار کندیسکی بونی قسمآ اعتراف ایتمشدر : «شعری اوقویان فرانسیزلر یونانی ورومالی دکالرسه آلرندہ کی کتاب دکل ، آنیجاق آغیر بر یوک اولاجق .» رونسار ، بر اصیلزاده یه مخصوص برغرور ایلہ عوامک لسانی استخفاف ایدہرک زادکان وعسگری صنفک اصطلاحلرینی ترجیح ایتمشدر .

بلکہ پلہ یادک آک بویوک خطاسی بودر : خلق ایچون دکل ، منور بر زصره ایچون یازمشلردر . دوبہلہ دیرکه : «آنیجاق عوامک قابا فکرینہ خوش کلین شیلردرکه بکا خوش کورونیر .»

فقط بونلر ، لسانہ ایتدکلری عظیم خدمتلی استخفافه سبب اولاماز . رونسار آهنگه فوق العاده اعتنا ایتمش یوکسک واینجہ برصنعتکاردر . آکساندرہن دینیلن اون ایکی هجالی مصرع ، قرون وسطاده ایجاد ایدیلدیکی حالده ترک ایدیلشدی . رونسار بونی کشف ایدہرک شمدیکی حاکم وضعیتنه اصعاد ایتمشدر .

بوالونک دیدیکی کبی پک یوکسکدن سقوط ایدن بوشاعرک قیمتی تقدیر ایدن رومانیکار اولمشدر . چونکہ پلہ یادک اثرلرندہ رومانیزمک اساسلریده وضع ایدیلشدر . اونلردن اول شعرک منبعی ذکاده ایدی ، بونی حسنده آرادیلر . رومانیزمک اساسی اولان فردیتک استقلالی اونلر اورتایہ قویدیلر . ربابی شعرلری دینی موضوعلر خارچنده قولاندیلر ، عشق ایلہ طبیعتی ترنم ایتدیلر . لامارتین ایلہ ویقتور-هوگونک قولاندقلری نک متنوع نظم شکلرینک هان هپسنی ایجاد ایتشلردی . هرجهتدن کندیلرینہ فرانسز ادبیاتک بانیلری دنیلسه سزادر .

پلہ یادک اک پارلاق بیلدیزی رونساردر . یکرمی بش یاشنده ایکن بر «اود» مجموعه سی نشر ایتدیکی زماندن اعتباراً اون سنه ظرفنده شهرتی بوتون آوروپایہ یاییلدی . انکاکتره قرالیچه سی الیزابت ، اسسوقچیا قرالیچه سی ماری ستوارت ، تقدیرکارلری آراسنده ایدیلر . بویوک ایالتیان شاعری تاسو ایلک شعرلرینی اوکا اتخاف ایتدی . (دوتو) کبی برعالم : «فرانسه پاوی محابیه سنده مغلوب اولدی . فقط عینی کونده رونسارک ولادتی بوفلاکتی تلافی ایتمشدر» دیمکدن چکینمدی . دوکوزنجی شارلک حمایه وتوجهنه مظهردی

حس ايدرز كه قوللرى ارڪك اوزاتسه ، باشقارلنىك كىناهلرینه قارشى اوقدر مرحتىز اولان بو قادين كىناك آغوشته دوشه چك . و كيترى قوللرى - قوللرى نه قدر قيصه و قاليندى ! - لوسيهن كيترى قوللرى اوزاتير . زوجه سنى عفو ايدن ، شيمدى مرحت وندامتله يانان ، وقوربانى طوپراقده طوپراق اولمشكن قارشيسنده مزىن ، معطر وشوخ كندىسنى ذوقه چاغيران قادين قارشى ده غضب و كينى كيتديكه طاشان كيترى ؛ قادين هرشيدن بى خبر يالناقلار ايدركن بوتون بو حسلى يوزندن اوقوديعمز كيترى ؛ بردن بره قوللرى اوزاتير . ايشته اونك بردن بره اوركونج برجال آلان غضب و نفرتيله قالين وقيصه قوللرى اوزاتهرق ، بر ايكي ثانيه اول عشووه بازايكن شيمدى بوغازلانه جق برحيوان قدر ذليله شه نديشى بى بوغماسنى سير ايدركن دويدنم يوكسك و حدودسز هيچانى يوز سنه دها ياشاسم خاطرليه جنم . و نيجه بويوك اسملى اونوته جق قدر بركون پريشان اولسه ده ، او آنك علوى هيچانى بكا ويرمش اولان آقتورك اسمنى دماغىك اونوتاجنى ظن ايدم .

والته بو منتدارلك سببى بر جنايت صحنه سنى سير ايتش اولمقدن عبارت بولونسه ، غلظه ده كى قويتو و مردار قهوه لره دوام ايتك بى بويله وقعهرلك ينه صيق صيق شاهده ايدم بيله جكندن كيترينك خاطر سنه بو مربوطيت و صداقت تماميله معناسز بر حركت اولوردى . تكرار ايدم كه بويوك آقتورك صنعتيله اضطراب دها دهرين ، الم دها نجيح ، و خشيت علوى ، استكرهه باك اولور ، و ووران جانى الى حركت و اوضاعى صنعتكارك الله توديع ايدنجه ، تماشا كرلر بونى سير ايدركن بواك ضربه سنى توقيف ايتك ارزوسى دويمازه ، فقط اواك بوتون قيله ايشلر بى هيچ برذرده تقلص قاجيرمادن سيره دالارزه . صنعتكار امكانك اعظمى درجه سنده حقيقتدن الهام آلمغه برابر ، منحصرأ حقيقتك عكس ايتش بر صورتى اولمغه تنزل ايتز . بز اونك ابداعلر بى سير ايدركن ، ساده هركون كورديكمز حيات صفحه لرندن برينى دكل ، اصل اونك صنعتى ، سسيله ، اوضاعيله ، سوزلر بى سويليشيله و سوزلر ديكليشيله ، كولوشيله و سكوتيله صنعتك ظفرلر بى تماشا ايدرز . كورديكمز شى وارلفمرك بر پارچاسى حقيقته فرط مطابقتدن دولاي كركچك صانيركن ، ديكر طرفدن ده غشى درجه سنه واران بدبى هيچانمز بزه تأمين ايدركه بوكورديكمز حيات دكل ، حياتدن باشقه و حياتدن يوكسك بر منظره دره . بويوك بر صنعتكار حدودى ايچنده دولاشيركن بر معبد قدر علوى اولان صحنه كى حضورنده ساده جه حياتى ، حياتك هركون كوروله بيلير منظره لر بى كورمك و بيله مك ، بو تماشانك بويوك كينى ، ماهيتنى هيچ آكلاماق ديمك اولور ! . بوراده ينه بر خاطرهمى نقله مغلوب اولوبورم :

بويوك پترونك هنوز متره سى ايكن پروت سا .
حلالنده روس اردولر بى اسارتدن قورتاران وبالاخره
بو حكمدارك زوجه سى ، وفاتنده ده خانى اولان برنجى
قاترينانك حياتى حكايه ايچون ياييلمش بر پيه سنده
مشهور آلمان آقتريسى « تيلادوروى » بى سيرايتدم .

اولورزكه ، لوسيهن كيترى زوجه سنى بويله ياقلايوب قتل ايتشدر . وبالاخره آكلارزكه اوهانكى قادينله برابر ياشاسه نتيجه ينه بويله اولاجقدى . عشقه ده او اوقدر متحكم ، قوللرنده كى قادين قارشى اودرجه ده مستبد ، اونك ده بر روح و دماغى اولديغنده ، اونك ده دوشونمك ، قونوشمق ، ديكه نمك و يالسكر قالمق كى احتياجلرى بولونديغنده اورته مغرورانه غافلدركه ، مستبد و امانسز آغوشته دوشمش اولان هر قادين بعضاً كيزليجه بر باشقا اوموزى باشى قويغى احتياجنده قالا جقدى . و ايشته برابر كچيردكلى بركيجه نك فرداسنده ، فقير و كناهكار برقيز بيله تكليفنى قبول ايدرك اونكله برابر ياشامغه جسارت ايتشمش ، كيجه سنىك حقنى بيله ايسته مده دن و آلامدن قاجوب كيتمشدر . بوفرار ،

آله دون مصراعمر

كچك بر يانغين كى كوكلك اوزرندن :
آتشكدن برداملا صاقلان بر اوجانم .
سنى ناصيل صورام تلغراف تلارندن
اي دون صاچى يلازم ، قوللرى صالنجانم ! .

انكين بر صو كى سك كوزلرده بوكون سن :
باغرم ، كيتدكده ، يرر چاتلادى حسرتكدن .
شيمدى چوراق كوكلكه نه كل بيتر ، نه ديكن ،
شيمدى صويي چكيلمش برده كيزدر قوجانم . .

عشقم دهلى برچوجوق ، دردك ايكيزارده شى ،
عمرينه بر ياش اكلار هر بهار كى كونش .
دوداغكدن آلتنه عكس ايدن بو آتشي
آق صاچك كوليله صاروب صاقلانم . .

اوزاقلاشسه كده بدن قلم ياقيندر عشقه :
بر آتش زنجير اولور ، اوزانير حالقا حاقا .
قلم كه سندن آبرى ياشاماز بر دقيقه :
سن كيدرسك يريكي دولدوراجق ييچانم . .

وصفى ماهر

اركهكه بر درس اولور . آكلاركه كنديسيله برابر ياشامق جوق كوچدر . اولديريكي قادين ، زوجه سى ، كنديسنك موجوديتى هيچ خاطرينه بيله كيتيرمه ديكي زوالى معنوى وارلنى ايچون بر تسلى آراكن اوماجزيه دوشمشدى . و كيترينك بونى قطعاً آكلايهرق ندامتك آتشدن لباسى وارلنى بوروديكى ائشاده ، جنايت ساعتنده مقتوله ايله برابر بولونان و او ائشاده آلاچقه قاچش اولان آدامك قارىسى كلير . بو قادين زوجه سنىك اخانتى و نروده بولوشدقلى بى اوكا خبر ويرمش ، سلاحى دولديروب آتديزان ال اولمشدر . شيمدى قوجاسى نامنه شفاعتجى كلش . حريف ميدانه چيچمقدن قورقوبورمش . و اونك ايچون عفو رجا ايدركن ، قادين عين زمانده ده عشووه باز و محركدن . برى كندى شريله طوپراق اولمش بر عشق چيچمقدن بر دها وباشقه طرزده انتقام آلنى ارزو ايدن برحالى واردر .

سويله مكه ده لزوم كورديكمز بو فقره قدر ، چيلاق وساده حقيقتك صنعتده كى موقع و يايه سنى بكا جانلى بر ضيا ايله آكلتامدى و كوسترمه دى . حقيقى چهره سيله كورولمكه بيله تنزل ايدلر بى و ياشاسندن ساده جه استكرهه دوپولان شيلرى روحدن هيچ بر شى علاوه ايتمه دن ، روحك سوزكيله اونى تميزله مده دن ، روحك هيچانيله اوكا بر علويت علاوه ايتمه دن كوستره چك اولمقدن صوكره ، تمثيل صنعتك هيچ بر قيمت و نجاتى قالماش ديمكدن . اكر رسك مزيتى صرف كوسترديكى شيتك تفصيلاتنده كى صحت و اصابت اولسه يدى ، قوطوغرافلر آرتق بو عصر ك اك بويوك رساملرى اولورلردى . و هيكلر صرف كوستره كلى شيلرك حقيقته مطابقتى اعتباريله صاحب قيمت ايسلر ، بونلرك بهمه حال درلورنكلره بويانمش اولالرى ايجاب ايدردى . حالبوكه بويله بر تلوين ، اك كوزله هيكللى حاضر البسه مغازه لر بى كامكانلرنده كورولن بيلرك بر آزدها متكامل نمونه لرينه دونده رر .

سير ايتديكي اويونك تماميله حقيقى اولديغنى تماشا كر ظن ايدرسه دويانجى تأترك دها حقيقى و دها ذى قيمت اولاجنى هر زمان ظن ايدلش ، فقط بويله ظن و حكملرك خطا اولدينى هر سفيرده آكلاشيلمشدر . اويون ايجابى مقتول دوشن آقتورى كركچكدن اولدير برلرسه هيچانك منبعى حقيقتدن آلاجنى حساب ايدن روماليلر ، اولومله نهايتله نهمسى وقعهرلك ايجاباتندن اولان روللرى قتل صحنه سى كلير كلز حرب اسيرلر بيه اويناشمش و بو اسيرلرى ، تماشا كر انك كوزلرى او كنده ، صحيحدن اولدير تمشلر . انجق روما خلقى بو صحنه لر قارشيسنده عصيان ايتديكي ايچون ، بو طرز موقت بر تجربه ماهيته نده قالمش . فقط حكم وسطوتلر بيه مغلوب اولمش ملتره قارشى طاشدن و چليكدن قبلر بيه هيچ بر اضطرابك رعشه سى ايريشمه ين روما خلقى ، بويله بر عصيانى شبهه سزكه مرحتندن دويمامشدى . و روماليلرى ، اولديريلن بو اسيرلرك منظره عذاب و آه و اينلر قارشيسنده باش جوهرمكه سوق ايدن حس ، عادى و ذليل اسيرلرك اضطرابلر بى و اولوملر بى تماشا ايتمكه عظم تنزللرى اولمشدى . صحنه ده كورولمك ايسته ن اضطراب ، الم ، كين و فلاكت صحنه لرى حياتده كورولن مائلرلرندن دها علوى و دها بدبى اولق ايجاب ايدر . و بو سايه ده دركه ، حقيقى حياتده ساده بر رعشه استكرهه ايله باقيه جفمز و باقايه جفمز منظره لر قارشيسنده ، روحزه خوف و استكرهه كركه كولكسى بيله دوشمه ين بروجده و مفتونيت ايچنده عين صحنه لرى سيرايدم بيليرز . بوكا مثال اولق اوزره ، بر ايكي سنه اول وفات ايدن « لوسيهن كيترى » اسمنده كى اك بويوك فرانسز آقتورينك حضورنده سير ايتش اولديم بر جنايت صحنه سنى آكلانم :

« ژاقلين » اسمنده وطن ايدوبورم كه صائبه نجيى خانم افنديك اصابتلى اتخابريله ، توركيه يه نقل اولونمش برييه سده ايدى . آقتورك اوغلى ساشا كيترى طرفندن و « دووه رنوا » نك بر حكايه سندن ملهم اولارق يازيلش اولان بو پيه سك ايلك برده سنده خبردار

جمعیت ، غایت و معنیت

اجتماعیات

— 2 —

تیلادوریو ، پروفیلی بر حبشیہی آکدیران ، او قدرده اسمر و خایل کچکین بر قادیندر . تاریخدهده اولدینی کی ، کندیسنی ایلک اوکجه مینچیفوف اسمنده برینک متره سی اولارق کورووردق . مینچیفوف چارک رجالندن وندیلرنددر ، وچارصیق صیق کلدیکی آدامنک اونده قاترینانی کورمش ، بکنمش ، یانه آلفه قرار ویرمشدر . ایمراطوره مقاومت ایدلر . ذاتآده قاترینانک روحنده حرص اقبال آتشی یاغش ، ایمراطورک امرینه امرک صدوری آننده اطاعته چوقدن قرار ویرمشدر . حتی منچیفوفده کندی حسابلرینه بونی او یغون بولقددر . فقط وارقلرنده بربرلرینی سون و ایستین ، بربرلرینه دویمامش ، بربرلرینی اصلا اونوته میه جق شیرل واردر . بردن بره بربرلرینک قوللرینه دوشرلر . نک اوزون همده پک قیصا بر دراغوش ! و بربرلرینک قوللرندن آریلیر آریلاز ، ایکسیده حیسانلرینک آریلش بوللرنده یورویه جکلردر . فقط بو دراغوش ! قوجا تیاروده بوتون تماشا کرلرک اعصابی قاصیلور کیدی . منچیفوف رولنده کی یاشلی آقتورک سیاسی مستکره و قوللرنده کی قادینک چهره سی بر حبش کی اسمر ، آغزوچکجه سی اولیه چیققدی . فقط خلق بو دراغوشده او قدر بیک بر حس و بیک بر فورطنه یی اوقدر قوتله تصور و تحیل ایدیوردی که ، نفس بیله آلفدن اجتنابله سیر ایدیوردی . و حیاتک هیچ برماجرا و سودا سنده ، بودراغوشک ساده تخیلندن دویدیم هیجان و احتراصی و ذوق بلکه دویمادم .

آقتور ، حیاتهده الهک بیه ویرمه دیک ذوقلری و احتراصلری دویورمق و یا سه زدیرمک ایچون ، پیه سی یازان محرر و صحنه یی وضع ایدن مه تور آتسن و بوللردن باشقه ره ژیسور کی قوتلی معاونلرده مالکدر . مع هذا جوق بویوک صنعتکارلر ، کندیسندن باشقه بر قادینک حسن و آتندن بحث ایدله سته تحمل ایدمه یین پک کوزهل بر قادین کی مه تور آتسنه نه ره ژیسورک سوزلرینی دیکلمکه راضی اولماقلری کی ، موقیتلرلرله پیه سک قیمتک بویوک بر تأثیر اولماسنی ده ایسته مز ، وعادی پیه سلی کیزلیجه ترجیح ایدرلر . ایسترلرکه ، لاعلی التعین برینک او یونیه سیرینه تحمل بیله ایدیه میه جک اولان بر تیاترو پیه سی ، کندی ده ای صنعتلری سایه سنده بر شاه اثر کی کورونسون و ظفرلرینک هیچ بر شریکی بولونماسون . بونک ایچوندر که ایفلاند ، تالما ، راشل ودها دون سارابه زار کی جوق بویوک صنعتکارلر ، بویله قیمتسز اثرلری صیق صیق اوینامش ، و بو صورتله ، عادی بر طماش پارچاسندن معظم ولایعوت بر هیکل خلق ایدیه بیان میکل آنرک علوی غرورینی روحلرنده دویملر !

ناهیبر سری

بودنیا نه ایچون موجوددر ؟ بر غایه خدمت ایدرمی ؟ بوسؤاله قطعی بر جواب ویریه بیلسهیدی ، انسانلرک حیاتی (اجتماعی حیات) ایچنده غایه لرک موقع واهیتی مسئله سی ده حل ایدلش اولوردی ! . زیرا ، هیچ اولمازسه عامه نک تلقیسنه کوره ، انسانک طالعی دنیانک مقدراتنه تابعدر . « قیامت » ، اجتماعی برواقعه اولدینی نسبتده « کونی Cosmique » بر واقعه اولارق اولارق تخیل ایدیلر . لکن دنیانک غایه سی تعیین ایتکده مشکلات چکیورز ، چونکه کچن مقاله مزده اشارت ایتدیکمز وجهله دنیایه بر غایه کوسترمک ، دنیا خارجنده برشی تصور ایتک ایلر ممکن اولور . دنیا بر جزؤ اولمالی ، بر جزؤ اولارق بر بوتونه داخل بولونمالی و بوتونه کوره بر مقصده خدمت ایلرملی که بر غایه سی واردر دینه بیلسین .

دینلر و فیلسوفرلر بونقطه ده کی مشکلاتی اورتادن قالدیرمه چالشمشلردر . فی الواقع دینلر (هیچ اولمازسه مطلق مبدأ و معاد مسئله لرله اوغراشان یوکسک دینلر) و فیلسوفرلر دنیایه بر غایه کوسترمک ایچون ، دنیا خارجنده برشی تصور ایتشلردر ، بوشی ده الله در . دنیاده متعال Transcendant بر الله وار دیمک ، دنیانک معناسی ، غایه سی واردر ، دنیا کور تصادفک محصورلر دکلر دیمکدر . کرک اسلام دیننده ، کرک خریستیانلرده بونقطه یی دائر صریح اشارتلر واردر . الله نه ایچون دنیای یاراتدی ؟ سؤالنه جواباً حدیث دیرکه : « طائفق ایسته دیک ایچون » . بونقطه یی دها درینلشدیرمش کوزوکن خریستیان میستیکی مایسترته قهارته Eckhart کوره مخلوقات عالمی (دنیا) وجود مطلقک (اللهک) حیاتندن ضروری بر عنصردر . عالم اولماسهیدی الوهیت ، شخصیت پیدا ایدمه مز و الله اولمازدی . دیمک که الوهیتک بذاته انکشافی عینی زمانده خلقت عالم و تیره سیدر . یعنی ته قهارته کوره الله دنیای یاراتیور ، دها دوغروسو الوهیت الله اولویور ، چونکه کندی طائییا جقدر . (نه کیم هه غله کوره تکامل روح مطلقک کندی شعورینه مالک اولماسیله نتیجه لنیر) خلاصه حدیثه باقار ساق الله کندی طائفق ، مایستر ته قهارته باقار سه ق کندی طائیقی ایچون دنیای یاراتمشدر .

صورت عمومی ده دنیا ایچون بویله بر غایه معطا اولدیمی ، بوغایه دن دنیا اوزرنده کی جمعیتلرک تابع اولاجقلری مطلق مفکوره یی استنتاج ایلرملک قولایددر . مادام که الله دنیای کندی طائفق ایچون یاراتمشدر ، احوالده اسلام دینی باقیشدن هر اسلام جمعیتک نهائی

غایه سی « اعلائی کلمه الله » در ، یاشامنی وانکشافی استلزام ایدن مفکوره بوندن عبارتدر . بناء علیه بو هدفه خدمت ایدمه یین بر جمعیتک حیاتنک دوامی اهمیتدن عاریدر . نه کیم وحیدالدینک شیخ الاسلامی مصطفی صبری تورکیه اسلامه صادق (یعنی کلمه اللهک اعلاسنه خادم) قلامیه جقه سه محبتک مرجع اولدیفنی بلا تردد یازمشدر [1] .

فیلسوفرلر دنیایه کوستردکلری غایه یی و جمعیتک مطلق مفکوره سی یکدیگرله مناسبتدار کورورلر . مثلاً فیخته Nietzsche یی آله آلام . فیخته یی کوره « لا آناه » نک یعنی دنیانک بر حکمت وجودی واردر . زیرا « لا آنا » ، « مطلق آنا » نک بر جزؤی ، مطلق نظام اخلاقنک تحققی ایچون بر آلتدر . فیخته « وحدت وجود » عمده سنه صادق اولقله برابر خارجی عالمه (لایانه) بر غایه کوستره بیلیمک ایچون اونی دها یوکسک بر بوتون ایچنده بر جزؤ اولارق تصور ایلرملکه مجبوردر . عینی زمانده بوفیلسوفک انسان جمعیتلرینه کوستردیکی غایه ده خارجی عالمه و بر دیک معنایه مناسبتداردر . فیخته یی کوره دولتک غایه سی اخلاقیته خدمت ایتکدر . « حکومت حکومتی لزوم سز قیلغمه چالشمالیدر » یعنی اخلاق وجدانلرده اودرجه ده غریزی بر ماهیت اکتساب ایلرملی که اخلاق قانونک تحققی ایچون جبر و شدت استعمالنه لزوم قالماسون ، ایسته دولتک غایه سی !

بر جمعیته خطاباً : « سنک مفکوره ک ، ابدی غایه ک شودر ، اونی تحققی ایتدیره مزسه ک محو اولماک مرجحدر » طرزنده برسوز پارلاق بر خطابه تشکیل ایدر . بونی سویله یین ، ارانه ایلرملی مفکوره نک مطلق قیمتندن اوقدر امیندرکه هیچ بر ترددی جائز کورمز . فقط ، حقیقته ، بوکافی دکلر مخاطبدهده عینی قطعی قناعتی تولید ایلرملک . بونک ایچون مثبت اساسلره استناد ایلرملک ، « ادعا کزی اثبات ایدیکمز » دییه نلره جواب ویریه بیلیمک لازمدر . بوندن دولاییدرکه مثبت علم اولق ایسته یین اجتماعیات نه دینی نه ده فلسفی فرضیه لره استناده خواهشکر دکلر . چونکه بردنی ویا بر فلسفی مذهبیه توجیه ایدیه جک اعتراض اولرله مستند اولان ادعایلری ده صارصار .

عالم خارجنده بر الله تصور ایدمه یین فیلسوف فردی موجوداتک اولدینی کی بقایه یعنی وارلقی محافظه یی میلی Tendance a persévérer dans-

[1] موسی بیکیف و هاشم ناهید بکلرک نشریاتی مناسبتیه ، سییل الرشاده ، مایس - حزیران 1335 منتشر و بالآخره کتاب حالنده طولانان مقاله لرنده